

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C14 – CUL3**
zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 8 oktober 2009

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de Vlaams-Nederlandse Prijs voor Culturele Samenwerking 3

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over culturele akkoorden met Turkije 5

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de Vlaams-Nederlandse Prijs voor Culturele Samenwerking

De voorzitter: Mevrouw de minister, welkom in onze commissie, we zijn blij u hier te zien. We zullen elkaar hier de komende weken en maanden, onder meer in het kader van uw beleidsnota en de begroting, veelvuldig en intens zien. We hopen op een constructieve samenwerking.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kijk eveneens uit naar een goede samenwerking in het belang van de cultuursector.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Mevrouw de minister, op 28 juni 2009 werd in Diest de eerste Vlaams-Nederlandse Prijs voor Culturele Samenwerking uitgereikt aan de heren Jozef Deleu en Jeroen Brouwers. Beide heren ontvingen 25.000 euro.

Dat de laureaten verdienstelijk zijn, staat buiten kijf. De heer Deleu is zonder meer een monument op het gebied van de Nederlands-Vlaamse samenwerking en de heer Brouwers had blijkbaar in de ogen van sommigen nog iets te goed nadat hij in 2007 de Prijs der Nederlandse Letteren weigerde omdat hij het bedrag te laag vond. Het bedrag is inmiddels verhoogd, maar de Nederlandse Taalunie oordeelde dat de heer Brouwers niet meer in aanmerking komt om de prijs alsnog te krijgen wegens zijn eerdere weigering. Dat lijkt me een verstandig standpunt van de Taalunie, maar voor de heer Brouwers was het een reden om het vloekschrift 'Sisyphus' bakens' te schrijven, waarin hij de prijs, die de meest prestigieuze is in het Nederlands taalgebied, en de Taalunie afbrandt.

De heer Brouwers kreeg dus samen met de heer Deleu de eerste Vlaams-Nederlandse Prijs voor Culturele Samenwerking. Over de nieuwe prijs rijzen vele vragen. Om te beginnen is het allesbehalve een Vlaams-Nederlandse prijs. Het initiatief kwam immers van toenmalig Vlaams cultuurminister Anciaux, die de prijs zonder overleg met Nederland in het leven riep. Nederland blijkt niet betrokken te zijn geweest bij de formule van de prijs: noch bij de keuze van de laureaten, noch bij de financiering van de prijs. De prijs is dus geen uiting van Nederlands-Vlaamse samenwerking maar juist het tegenovergestelde. Het is een eenzijdig Vlaams initiatief dat bij de Nederlandse overheden heel wat kwaad bloed heeft gezet.

Het Vlaams Parlement heeft door de jaren heen verschillende instrumenten in het leven geroepen om de Nederlands-Vlaamse samenwerking te ondersteunen. De belangrijkste zijn De Nederlandse Taalunie en het Cultureel Verdrag. Die beide instanties zijn op geen enkel ogenblik geraadpleegd over de nieuwe Vlaams-Nederlandse prijs.

Mevrouw de minister, ik weet dat u niet persoonlijk verantwoordelijk bent in deze onderneming, maar ik wil u toch een aantal vragen voorleggen. Het was de bedoeling van uw voorganger om de prijs tweejaarlijks uit te reiken. Bent u dat eveneens van plan? Bent u van plan over het initiatief alsnog van gedachten te wisselen met uw Nederlandse collega's? Lijkt het u niet voor de hand te liggen dat Vlaams-Nederlandse prijzen ingebed worden in bestaande verdragsinstellingen?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: De vraag van de heer Vandaele is zeker legitiem. Hij stelt vragen bij de grond, de zin, de toekomst van die prijs. Ik wil een kort voorstel doen waarbij ik abstractie maak van de keuze, het moment en de persoon aan wie de prijs wordt uitgereikt. Op zich is de idee van een Vlaams-Nederlandse prijs die de Vlaams-Nederlandse samenwerking bevordert, wel zinvol. Die prijs zou in het verlengde kunnen liggen van het verdrag dat die samenwerking bevordert. Er zijn momenten nodig om die samenwerking in het licht te stellen. Het moet dan wel effectief om een Vlaams-Nederlandse prijs gaan die gezamenlijk wordt georga-

niseerd, betaald en uitgereikt. Het zou een zinvolle aanvulling kunnen zijn en het zou het gemeenschappelijke culturele erfgoed onderstrepen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De Vlaams-Nederlandse prijs voor Culturele Samenwerking is een tweejaarlijkse prijs waarbij tweemaal 25.000 euro wordt uitgereikt aan fysieke personen uit Vlaanderen en Nederland. De bedoeling is dat die personen zich gedurende minstens tien jaar hebben ingezet om de culturele betrekkingen tussen Nederland en Vlaanderen te bevorderen. De leden van de jury waren Joop Daalmeijer, Stefaan De Ruyck, Bart Dirks, Chantal Pattyn, Saïda Sakali, Karl van den Broeck, Guido Wevers en Dorian van der Brempt. Ik heb het juryrapport van de laatste prijs bij me, voor het geval dat iemand zou interesseren.

Mijnheer Vandaele, u vraagt naar mijn intenties voor de komende jaren. Op dat vlak moet ik u nog even op uw honger laten. U zult die in mijn beleidsnota terugvinden. Wat ik wel kan zeggen, is dat ik wel een inventarisatie en een evaluatie wil maken van alle modaliteiten en van de periodiciteit van alle uitgereikte prijzen in de cultuursector. Op die manier kan een betere afstemming worden bereikt.

Indien er een aanpassing komt van die prijs, zal dat in overleg met mijn Nederlandse collega gebeuren. Dat spreekt voor zich. Het is inderdaad aangewezen om dit meer in te bedden in de bestaande verdragsinstellingen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Mevrouw de minister, in uw beleidsnota zal dus een uitvoerig hoofdstuk gewijd worden aan de Nederlandse-Vlaamse prijzen. Ik wil gerust nog wat geduld oefenen. Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag of het blijft bestaan en in welke vorm. Ik geef u daar wat tijd voor.

Mijnheer Caron, uiteraard heb ik niets tegen zo'n prijs, integendeel. Wanneer het echter een Nederlands-Vlaamse prijs is, dan volstaat het niet om die uit te reiken vanuit Vlaanderen aan een Nederlander of aan een Vlaming. Dan moet dat volledig in samenwerking met Nederland gebeuren.

De heer Bart Caron: Ik neem aan dat het betreffende hoofdstuk in uw beleidsnota vooral over de Vlaams-Nederlandse samenwerking zal gaan. Prijzen zijn maar uitingen van zaken die gebeuren. De uitingen van creativiteit en samenwerking belonen we met prijzen.

Er is in het verleden een ruime sanering gebeurd van het aantal cultuurprijzen. Maar ik ben het idee niet ongenegen om daar nog meer in te kunnen wieden. Het grote probleem is dat veel van die prijzen niet door de overheid worden gestuurd, maar door al dan niet commerciële of private organisaties. De overheid moet de ambitie hebben om voldoende selectief te zijn met haar eigen prijzen, opdat die prijzen ook het meeste morele gezag zouden hebben in de samenleving. Als je zo'n prijs krijgt, betekent dat iets in je leven en je artistieke of andere culturele loopbaan. Die ambitie moeten we nastreven.

Mijnheer de voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik heb zeker niets tegen het uitreiken van prijzen, integendeel. Maar het is goed om eens alles op te lijsten en te bekijken wie wat doet, zodat we alles beter op elkaar kunnen afstemmen. Als het een Vlaams-Nederlandse prijs betreft, moeten we inderdaad bekijken of er voldoende betrokkenheid is van iedereen in het veld.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over culturele akkoorden met Turkije

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, Vlaanderen voert reeds geruime tijd een actief beleid op het vlak van culturele aanwezigheid in het buitenland. De bestaande culturele akkoorden tussen Vlaanderen en andere staten, deelstaten en regio's zijn instrumenten om dat beleid vorm te geven.

In de vorige legislatuur zijn er al enkele stappen gezet om culturele akkoorden te sluiten met Turkije. In de vorige legislatuur heeft de toenmalige minister al, in antwoord op een vraag om uitleg, gezegd dat er initiatieven werden genomen om tot een echt akkoord te komen, maar door de verkiezingsperiode is het akkoord nooit afgerond en ondertekend kunnen worden.

Mevrouw de minister, bent u bereid om het dossier van het culturele akkoord met Turkije weer op te nemen? Wat is uw standpunt ter zake, gelet op de bijzondere relatie met de Turkse gemeenschap in Vlaanderen? Een cultureel akkoord speelt immers niet alleen in het voordeel van Vlaanderen, maar ook van de grote Turkse gemeenschap in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Mevrouw de minister, ik wil u vragen om in dit dossier rekening te houden met het feit dat hier een grote groep Vlamingen van Turkse origine woont. Als er inderdaad bereidheid zou zijn om een vraag in die richting te bekijken, moet er rekening worden gehouden met het feit dat heel wat culturele verenigingen actief meewerken aan een culturele samenwerking tussen Turkije en Vlaanderen. Het zou goed zijn om die verenigingen te betrekken bij dat beleid, en hun inbreng mee te nemen bij de totstandkoming van een cultureel akkoord.

Er bestaan al langere tijd relaties tussen Turkije en Vlaanderen, zeker op cultureel vlak. Alleen moet dat ook wat vertaald worden naar de Vlaamse publieke opinie. Het gaat hier niet om culturele activiteiten voor Turken of voor Vlamingen van Turkse origine, maar om culturele activiteiten in Vlaanderen voor Vlamingen én culturele activiteiten over Vlaanderen en Vlamingen in Turkije, zodat de beide gemeenschappen daar iets aan hebben. Anders heeft het geen zin om op die manier te werken.

Ik wil ervoor pleiten om de zaak niet op ad-hocbasis te regelen. Ik pleit voor een structurele samenwerking waar beide gemeenschappen op langere termijn beter van worden.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Mijnheer de voorzitter, collega's, niemand van de aanwezigen zal van verstomming van zijn stoel vallen als ik stel dat ik het betoog van de twee voorgaande sprekers niet deel. Ik ben niet van mening dat men de culturele akkoorden waaraan de vorige minister heeft gewerkt, nu opnieuw moet oprakelen, temeer omdat dat mijns inziens een slecht signaal zou zijn vanuit Vlaanderen. We moeten nog altijd rekening houden met het feit dat er af en toe wordt getwijfeld aan het democratische gehalte van de staat Turkije. Schendingen van de mensenrechten zijn er nog altijd schering en inslag. Derhalve is het voor Vlaanderen niet gepast om zich in het buitenland te profileren en een cultureel akkoord te sluiten met Turkije.

Ik wijs er ook op dat de religieuze minderheden die er in Turkije waren, nu bijna niet meer bestaan, vooral door toedoen van de overheid. Men heeft ervoor gezorgd dat bijna 99 percent van de Turkse samenleving islamiet is geworden.

Ik merk ook op dat beide voorgaande sprekers verwijzen naar een sterke Turkse gemeenschap in Vlaanderen. De heer Yüksel heeft het ook over Vlamingen van Turkse origine. Ik zou dan toch voorstellen om Vlaming onder de Vlamingen te worden, zonder dat er altijd moet worden verwezen naar die band met Turkije. De heer Yüksel heeft zich overigens zelf ook niet

geprofileerd als Vlaming van Turkse origine. Ik herinner mij dat hij tijdens de verkiezingscampagne vooral in het Turks campagne heeft gevoerd. Dat doet mij niet vermoeden dat men Vlaming wil zijn.

Om al die redenen is het niet opportuun om een cultureel akkoord af te sluiten met Turkije. Ik hoop dan ook dat het antwoord van de minister in die richting zal gaan.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer de voorzitter, collega's, tijdens de vorige legislatuur heeft de toenmalige minister van Cultuur inderdaad verkennende gesprekken gevoerd met de Turkse ambassade in België over een samenwerkingsmogelijkheid tussen Vlaanderen en Turkije. De ambassade fungeerde daarbij als een soort tussenpersoon voor het Turkse ministerie van Cultuur.

Ik herinner ook aan het feit dat het culturele verdrag tussen België en Turkije, dat is afgesloten in 1958, jaren geleden is opgeschort. Sindsdien zijn er geen culturele samenwerkingsverbanden meer gesloten van overheid tot overheid.

De contacten tussen de vorige minister van Cultuur en de Turkse ambassade brachten aan het licht dat men aan Turkse zijde eerder in de richting van een klassiek cultureel akkoord wou werken, met vermelding van een aantal heel specifieke verbintenissen die een bijna exclusieve focus op kunsten en erfgoed zouden richten.

Aan Vlaamse zijde wordt er de jongste jaren voornamelijk gewerkt met protocollen die een algemeen kader bieden voor samenwerkingsovereenkomsten, projecten en initiatieven. Bovendien was het aan Vlaamse kant ook de bedoeling om een aantal sociaal-culturele accenten te leggen, met een sterke betrokkenheid van de landelijke vereniging van de Turkse gemeenschap in Vlaanderen. Vlaanderen stelde ook voor om in de preambule een verwijzing op te nemen naar de UNESCO-conventie over culturele diversiteit en naar de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Die beide verwijzingen stelden aanvankelijk enkele problemen bij de Turkse gesprekspartners, maar werden uiteindelijk wel aanvaard.

Ten slotte was de formele vertaling van de potentiële samenwerking nog nader te bepalen. Zowel een intentieverklaring als een samenwerkingsprotocol behoorde tot de mogelijkheden.

De lokale verkiezingen in Turkije en in ons land hebben evenwel tot gevolg gehad dat de gesprekken vertraging hebben opgelopen. Er werd uiteindelijk voorgesteld om de onderhandelingen op te schorten tot na de verkiezingen in Turkije en Vlaanderen.

Gezien de aanwezigheid van een belangrijke Turkse gemeenschap in Vlaanderen verdient het verder te worden onderzocht of er samenwerkingsmogelijkheden zijn tussen Vlaanderen en Turkije. Het middenveld kent een aantal bijzonder actieve verenigingen, verbonden aan de Turkse gemeenschap in Vlaanderen. Verschillende onder hen krijgen nu al Vlaamse steun voor hun werking en projecten. Bij het onderzoeken van een mogelijk samenwerkingsverband tussen de Vlaamse en de Turkse overheid, moet er gestreefd worden naar een evenwichtig kader, dat in de mate van het mogelijke beantwoordt aan zowel de Turkse als de Vlaamse verwachtingen.

Wij zullen nu bekijken, collega's, of er verdere stappen kunnen worden gezet. Het is niet de bedoeling om dat op de lange baan te schuiven. Het is goed om die draad weer op te pikken. Ik zal ook contact opnemen met mijn collega van Buitenlandse Zaken om te bekijken hoe we dat het best kunnen aanpakken.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Mevrouw de minister, ik ben verheugd te horen dat u de draad weer wilt oppikken.

Het is begrijpelijk dat sommige collega's dit akkoord volledig afkeuren, maar daar moeten we hier en nu niet over discussiëren. De standpunten zijn gekend.

Ik ben blij dat u het dossier opnieuw wilt opnemen, mevrouw de minister. Dat was immers ook de vraag van de Turkse gemeenschap en van verschillende landelijke verenigingen. Zij organiseren zelf heel veel culturele activiteiten waar onder meer de integratie van de Turkse gemeenschap in Vlaanderen en de samenwerkingsverbanden tussen Vlamingen en Turken worden aangehaald. Dat kan in de toekomst een bijdrage betekenen voor de beide landen.

Ik kan wel begrijpen dat men aan Turkse zijde nog altijd met klassieke culturele akkoorden in het hoofd zit en dat hun invalshoek anders werd ingevuld. Maar ik ben blij te horen dat er uiteindelijk van beide kanten toenadering is en dat er sprake is van eensgezindheid. Ik hoop dat het akkoord zo vlug mogelijk kan worden ondertekend, ten voordele van zowel de Vlamingen als de Turkse gemeenschap in Vlaanderen.

De heer Veli Yüksel: Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord. Ik ben blij te horen dat u initiatieven zult nemen om de draad weer op te pikken. Volgend jaar lijkt mij een mooi moment om dat concreet vorm te geven, want dan wordt Istanbul culturele hoofdstad van Europa.

Mijnheer Wienen, ik ben blij dat u mijn campagne niet vergeten bent. Mijn boodschap was duidelijk. U probeert telkens weer een karikatuur te maken van de Vlamingen van allochtone origine. Ik denk dat zij heel veel inspanningen doen, misschien zelfs meer inspanningen dan u, om zich aan te passen aan de Vlaamse realiteit en de Vlaamse culturele diversificatie.

Minister Joke Schauvliege: Er zijn weliswaar een aantal contacten gelegd, maar als er officiële stappen worden gezet, moet er uiteraard een beslissing zijn van de volledige Vlaamse Regering. In het verleden hebben zich overigens ook een aantal misverstanden voorgedaan doordat Turkije zich eerder tot België richtte, terwijl wij in de Vlaamse context werken. Dat moet allemaal nog een beetje uitgeklaard worden, maar ik ben bereid om daar werk van te maken.

De heer Wim Wienen: Ik ben blij dat er mensen blij zijn, maar ik ben iets minder blij met uw antwoord, mevrouw de minister. Het zou voor Vlaanderen meer opportuun zijn om dergelijke akkoorden met Turkije pas af te sluiten wanneer Turkije niet meer zo vaak in verslagen van Amnesty International over mensenrechtenschendingen zou voorkomen.

Ik heb nog één bijkomende vraag. U zei dat er wat problemen waren bij de Turkse overheid inzake het opnemen of aanvaarden van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Men heeft dat dan toch aanvaard, maar kunt u iets specifiekker zeggen wat het probleem precies was?

Minister Joke Schauvliege: Ik was er zelf niet bij toen die contacten gelegd zijn, maar ik wil dat gerust eens nakijken. Voor mij is het belangrijkste dat men ermee akkoord ging om een verwijzing te maken naar UNESCO en naar de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Wat daar allemaal aan vooraf is gegaan, is minder belangrijk. Het resultaat is er, en dat is voldoende.

De heer Veli Yüksel: Als wij ons cultureel beleid, zoals sommige collega's voorstellen, afhankelijk zouden maken van het al dan niet schenden van mensenrechten, zouden we heel veel landen mogen schrappen. Ik laat hier in het midden of er schendingen zijn of niet. Ik ben een Vlaams volksvertegenwoordiger en ga dus niet de verdediging van Turkije op mij nemen. Dat is niet mijn bevoegdheid en niet mijn ambitie.

Als we het op die manier gaan doen, zullen we nog veel meer landen van de lijst moeten schrappen. Dan zullen we alleen nog met Vlaanderen bezig zijn, en dat is volgens mij niet de bedoeling van het parlement en de verschillende fracties.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik wil nog even opmerken dat België ook op die lijst staat in het rapport van Amnesty International. Wat dat betreft, kunnen we onszelf dus ook wel een aantal vragen stellen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■